

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА”**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історіографії і джерелознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ДЕРЖАВИ АЗІЇ, АФРИКИ ТА ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ У
ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

Освітня програма 014.03 Середня освіта (історія)

Спеціальність 014.03 Середня освіта (історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри історіографії і джерелознавства
Протокол № __ від “_” ___ 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Держави Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі всесвітньої історії
Викладач (-і)	Марущенко Олександр Володимирович
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-12
E-mail викладача	clio.pu@gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.2.2 Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), або ж щосередини після занять з 13.30 до 17.00 в ауд. 614.

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна “Держави Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі всесвітньої історії” є вибірковою дисципліною циклу професійної підготовки фахівців для спеціальності 014.03 “Середня освіта (історія)” за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Читається у 8 семестрі обсягом 3 кредити (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS). Розрахована на 90 годин занять, з них: 12 год. – лекцій, 18 год. – практичних занять, 60 год. – самостійної роботи. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді заліку.

Предметом навчальної дисципліни є зміст шкільного курсу всесвітньої історії у 5-11 класах (історія країн Азії, Африки та Латинської Америки) та методи і прийоми навчання історії даних регіонів у школі. Програма націлює студентів на вивчення завдань, структури, змісту і особливостей вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі та формування у студентів знань, вмінь і навичок, необхідних для планування і методичного забезпечення різних форм навчальних занять з всесвітньої історії.

Курс “Держави Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі всесвітньої історії” виконує інтегративну функцію у процесі підготовки майбутнього вчителя історії та встановлює зв'язки між цілим рядом дисциплін психолого-педагогічної та предметної підготовки. Засвоєння курсу передбачає використання знань та умінь студентів, які були набуті та сформовані у процесі вивчення дисциплін: “Педагогіка”, “Психологія”, “Історія стародавнього Сходу”, “Історія середніх віків”, “Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи”, “Історія країн Західної Європи і Америки” та ін.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців професійних компетентностей вчителя, який має глибокі теоретичні знання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки і володіє практичними вміннями і навичками з методики викладання історії, необхідними для забезпечення високої ефективності навчання історії, навичками проведення сучасного заняття з історії з використанням

сучасних технологій навчання, вміннями творчо підходити до навчального процесу, формувати в учнів світоглядну свідомість історичного мислення, виховувати повагу до загальнолюдських цінностей, а також виховувати активні громадянські позиції.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення сучасної методики організації навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі;
- набуття навичок організації та проведення різних форм навчальних занять та позакласних заходів з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки;
- ознайомлення з методами і технологіями навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки, прийомами і пізнавальними завданнями інтерактивного навчання в школі і здобуття навичок застосовувати їх у практичній діяльності.

По закінченні вивчення курсу студенти мають

знати:

- зміст навчального матеріалу історії країн Азії, Африки та Латинської Америки та сучасні підходи до цілей і структури шкільних курсів всесвітньої історії;
- методи та методичні прийоми, засоби навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі;
- вікові особливості сприйняття учнями навчального матеріалу даного історичного періоду;
- особливості системи перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок учнів;
- види пізнавальних умінь і можливостей учнів, способи активізації пізнавального інтересу учнів при навчанні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки;
- форми організації навчального процесу, включаючи інноваційні, сучасні педагогічні технології навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.

вміти:

- чітко і логічно відтворювати базові історичні знання з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки, оцінювати факти, явища, процеси, події та інтерпретації;
- використовувати в майбутній професійній діяльності знання з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки, порівнювати їх із історією України;
- інтегрувати теоретичні знання з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у практичну діяльність у закладах загальноосередньої освіти;
- підготувати та провести урок з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки різних типів і в різних (традиційних та нетрадиційних) формах;
- відповідно до мети уроку та змісту навчального матеріалу правильно підбирати методи та методичні прийоми вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки, відбирати і готувати навчальні матеріали;
- на основі мети уроку та змісту навчального матеріалу здійснювати раціональний добір засобів навчання історії;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології інтерактивного навчання;
- формувати критичне і творче мислення учнів;

- визначати рівень пізнавальних здібностей школярів до вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки і формувати пізнавальні уміння учнів;
- володіти диференційованим підходом до учнів у навчанні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки;
- правильно використовувати різні форми перевірки та оцінювання знань і умінь учнів;
- володіти методами, технологіями, способами педагогічної взаємодії;
- володіти прийомами самореалізації і розвитку індивідуальності у межах професії, виявляти готовність до професійного зростання;
- правильно коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, вміння правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями, а саме неофіційним, офіційним та науковим.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетенції соціально-особистісні:

- спроможність аналітично, системно і критично мислити;
- ерудованість, креативність і комунікабельність;
- здатність до саморозвитку, орієнтація на успіх, відкритість, гнучкість, правдивість, емоційність, чуйність, креативність;
- здатність формувати громадянську свідомість, політичну культуру, національну гідність;
- здатність працювати в команді;
- повідомлення суспільного статусу і призначення вчителя історії;
- прагнення збагачувати і розвивати професійні якості і здібності вчителя історії відповідно до суспільно-політичних реалій і потреб.

Загальнонаукові компетенції:

- базові знання сучасних підходів до цілей і структури шкільних курсів всесвітньої історії;
- базові знання науково-дослідницьких методологій; нормативної бази навчання історії в загальноосвітньому навчальному закладі;
- базові знання методичних розробок і умінь їх використовувати у професійній діяльності.

Інструментальні компетенції:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до планування та поєднання пошукових стратегій, включаючи постановку корисних запитань, розширення чи звуження пошуку;
- здатність розв'язувати проблеми;
- здатність до організації й планування уроків;
- володіння термінологічно-понятійним апаратом;
- здатність використовувати електронне навчання та інтегрувати його в навчальне середовище.
- здатність застосовувати у професійній діяльності інформаційні технології.

Професійні компетенції:

- здатність володіти знаннями з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки;
- здатність використовувати різноманітні стратегії навчання всесвітньої історії;

<ul style="list-style-type: none"> - здатність застосовувати особистісно-орієнтовані технології; - здатність використовувати різноманітні форми позаурочної та позакласної роботи з давньої і середньовічної історії України; - здатність володіти навичками організації науково-дослідної роботи учнів; - здатність використовувати різні способи адаптації педагогічних підходів; - здатність створювати сприятливі умови для навчання всіх учнів, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти; - здатність надавати педагогічний супровід розвитку в учнів ключових компетентностей; - здатність ефективно оцінювати знання, уміння і навички учнів; - здатність підвищувати професійні якості і здібності вчителя історії, застосовувати на практиці набуті знання. 					
5. Організація навчання курсу					
<i>Обсяг курсу</i>					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			18		
самостійна робота			60		
<i>Ознаки курсу</i>					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
8-й семестр	014.03 Середня освіта (історія)	IV курс	Вибірковий		
<i>Тематика курсу</i>					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.(денна/заоч. форма навч.)	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до вивчення дисципліни. Сучасні підходи до цілей та структури шкільного курсу всесвітньої історії. <i>План лекції:</i> 1. Вступ до вивчення курсу. 2. Характеристика сучасної системи шкільної історичної освіти в Україні. Методичні основи роботи вчителя історії в	Лекція, 2 год.	1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с. 2. Історія України. Всесвітня історія. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. [Електронне джерело] URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas . Дата звернення: 01.09.2019.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Скласти конспект нормативних документів, які визначають мету і завдання курсу історії в загальноосвітній школі (9, 22). Ознайомитись зі змістом підручників з історії для	питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і	Згідно з розкладом занять

<p>контексті реформ середньої освіти.</p> <p>3. Навчальні програми шкільного курсу всевітньої історії і місце в них країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p>		<p>3. Маркова І. С. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: від теорії до практики (у запитаннях та відповідях). 2016. № 25–26. С. 3–7.</p> <p>4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. [Електронне джерело] URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf. Дата звернення: 01.09.2019.</p> <p>5. Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 289 с.</p>	<p>5-11 класів.</p> <p>Скласти схему структурних компонентів підручника з всевітньої історії (зокрема історії країн Азії, Африки та Латинської Америки) (за власним вибором).</p> <p>2 год./ 5 год.</p>	<p>на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	
<p>Тема 2. Історія країн Азії, Африки та Латинської Америки в шкільному курсі</p> <p><i>План лекції :</i></p> <p>1. Завдання вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі.</p> <p>2. Шкільна програма з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки: принцип побудови та порядок викладу історичного матеріалу.</p> <p>3. Синхронізоване викладання</p>	<p>Лекція, 2 год.</p>	<p>1. Кметь В. Використання пізнавальних завдань у навчанні історії [Текст]. <i>Історія України</i>. 2005. № 46. С. 8–10.</p> <p>2. Островський В. Всесвітня історія. Історія України. 6 клас: книжка для вчителя. Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах. К.: Генеза, 2014. 183 с.</p> <p>3. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.</p> <p>4. Пометун О. І. Компетентісно</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу.</p> <p>Самостійне опрацювання проблеми: Розвиток у школярів інтересу до історії країн Азії, Африки та Латинської Америки та мотивації до її вивчення.</p> <p>Підготуйте відповіді на питання:</p>	<p>питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>курсів вітчизняної та всесвітньої історії: переваги і недоліки.</p> <p>4. Місце і значення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у навчальному матеріалі.</p>		<p>орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.: ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”, 2018. 208с.</p> <p>5. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.</p> <p>6. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.</p>	<p>Навіщо навчати учнів історії в школі? Чого слід навчати учнів на уроках історії в школі? Як слід навчати школярів історії?</p> <p>Розробіть три прийоми мотивування школярів до вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки на цікавих для вас темах шкільної програми.</p> <p>2 год./5год.</p>	<p>роботу (10 б)</p>	
<p>Тема 3. Нова і новітня доба у шкільному курсі всесвітньої історії (країни Азії, Африки та Латинської Америки).</p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Курс всесвітньої історії: структура, основні розділи, поняття та ідеї. Змістове наповнення шкільного курсу всесвітньої історії нової та новітньої доби.</p> <p>2. Календарно-тематичне планування з всесвітньої історії України.</p> <p>3. Підручники з всесвітньої історії: змістове наповнення підручників, порядок викладу</p>	<p>Лекція, 2 год.</p>	<p>1. Баханов К. О. Сучасний шкільний підручник історії. Харків : Основа, 2009. 128 с.</p> <p>2. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О., 2013. 294 с.</p> <p>3. Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018.</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу.</p> <p>Ознайомитися з підручниками всесвітньої історії.</p> <p>Здійснити аналіз одного з діючих підручників з всесвітньої історії для 9 класу.</p> <p>2 год. /5 год.</p>	<p>питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>історичного матеріалу, структурні компоненти, загальні методологічні підходи авторів.</p> <p>4. Змістовні та дидактичні недоліки підручників. Проблема вдосконалення сучасних шкільних підручників.</p>		<p>289 с.</p> <p>4. Трухан О.Ф. Методика роботи з підручником на різних етапах уроку історії в основній школі. Рідна школа. 2011. № 8-9. С.36-40.</p> <p>5. Терно С. Як підвищити вмотивованість вивчення історії [Текст]. <i>Історія в школах України</i>. 2004. № 8. С. 22–26.</p> <p>6. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.</p>			
<p>Тема 4 Сучасні підходи до вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі всесвітньої історії.</p> <p><i>План лекцій:</i></p> <p>1. Методичні основи роботи вчителя історії в контексті реформ середньої освіти. Методика формування позитивного ставлення до навчальної діяльності, емоційна привабливість навчання історії даного періоду.</p> <p>2. Компетентісно орієнтований підхід до навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>3. Інноваційні методи формування теоретичних</p>	<p>Лекція, 2 год.; семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Кметь В. Використання пізнавальних завдань у навчанні історії [Текст]. <i>Історія України</i>. 2005. № 46. С. 8–10.</p> <p>2. Островський В. Всесвітня історія. Історія України. 6 клас: книжка для вчителя. Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах. К.: Генеза, 2014. 183 с.</p> <p>3. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.</p> <p>4. Пометун О. І. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.:ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”, 2018. 208с.</p> <p>5. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу і підготовка до семінарського заняття. Визначте послідовність роботи вчителя над формуванням в учнів хронологічної і просторової компетентностей.</p> <p>Підберіть історичні факти, які б допомогли учням зрозуміти закономірність історичного розвитку людського суспільства в первісну добу.</p> <p>3 год./5 год.</p>	<p>5 б. за відповідь на семінарському занятті, питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б).</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>історичних знань і практичних вмінь.</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <p>1. Предметна історична компетентність у процесі навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки та її компоненти: хронологічна, просторова, інформаційна, логічна, аксіологічна компетентності.</p> <p>2. Інноваційні методи формування теоретичних історичних знань учнів при навчанні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>3. Історичні факти, їх види та роль у вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>4. Основні методи та прийоми формування розуміння учнями причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей історичного процесу при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p>		<p>6. Яковенко Г.Г. Я Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.</p> <p>7. Терно С. Історичне мислення: як його розвивати? <i>Історія в школах України</i>. 2007. № 5. С. 8–12.</p>			
<p>Тема 5. Дискусійні проблеми історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі історії.</p> <p><i>План лекції:</i></p>	<p>Лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с.</p>	<p>Опрацюйте теоретичний матеріал і підготуйтеся до семінарського заняття.</p>	<p>5 балів – вибірково за відповідь на семінарському занятті,</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>1. Методика вивчення дискусійних питань історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі.</p> <p>2. Технологія розвитку критичного мислення та робота з джерелами як підґрунтя до формування навичок аналітичного осмислення контрверсійних питань.</p> <p>3. Проблема історичної термінології історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <p>1. Методика вивчення дискусійних питань історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі. Основні форми організації дискусії на уроках.</p> <p>2. Вивчення дискусійних питань на уроках історії країн Азії, Африки та Латинської Америки як спосіб виховання толерантності учнів:</p> <p>а) проблема етногенезу;</p> <p>б) проблеми міжрасових та міжконфесійних взаємин.</p> <p>3. Методика формування навичок критичного аналізу інформації історичних джерел.</p>		<p>2. Оліфер С. Проблемні завдання: їх види та послідовність розв'язання. <i>Історія України</i>. 2015. № 4. С. 13-17.</p> <p>3. Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 289 с.</p> <p>4. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.</p> <p>5. Пометун О. І. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.:ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”, 2018. 208с.</p> <p>6. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Іліон, 2007. 200 с.</p> <p>7. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.</p>	<p>Практичне завдання:</p> <p>Розробіть дискусію на обрані теми.</p> <p>3 год./5 год.</p>	<p>5 б. за виконане практичне завдання.</p> <p>5 балів – усім студентам за тестове опитування за матеріалом змістового модуля № 1.</p>	
<p>Тема 6. Система методів і методичних прийомів</p>	<p>Лекція, 2 год.</p>	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст].</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу.</p>	<p>питання самостійної</p>	<p>Згідно з розкладом</p>

<p>навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі. План лекції: 1. Характеристика методів навчання історії за особливостями навчально-пізнавальної діяльності учнів. 2. Сутність та зміст словесних (словесно-монологічних та словесно-діалогічних) методів навчання. 3. Наочні методи навчання з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. Прийоми роботи з наочністю. 4. Практичні методи навчання та самостійної роботи учнів при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p>		<p>Харків : Основа, 2005. 128 с. 2. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с. 3. Дубінський В. Методика викладання історії в школі: Навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-методичний відділ, 2005. 82 с. 4. Кметь В. Використання пізнавальних завдань у навчанні історії [Текст]. <i>Історія України</i>. 2005. № 46. С. 8–10. 5. Комаров, В. До питання про систему методів навчання історії в школі. <i>Історія в школах України</i>. 2003. №5. С. 26-29. 6. Михайлів Т. В. Розвиток критичного мислення учнів в контексті компетентісно орієнтованого навчання історії [Текст]. <i>Історія та правознавство</i>. 2009. № 19/21, липень. С. 4-29. 7. Нікітіна І. П., Нікітін Ю. О., Шеліхова В. В., Кожемяка О. Л. Науково-дослідницька діяльність учнів. 5-11 клас. Харків : Основа, 2006. 144 с.</p>	<p>Підготуйте наочність до уроку з цікавої для вас теми з всесвітньої історії.</p> <p>3 год./5 год.</p>	<p>роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	<p>занять</p>
<p><i>Тема 7. Засоби навчання</i></p>	<p>Лекція,</p>	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в</p>	<p>Опрацюйте теоретичний</p>	<p>5 б. за</p>	<p>Згідно з</p>

<p>історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі. <i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття засобу навчання історії. 2. Структурні компоненти, проблемно-методичне розміщення матеріалу у підручниках з всесвітньої історії. 3. Різні типи навчальних текстів як найважливіший засіб навчання історії. 4. Методичні рекомендації щодо організації роботи з різними типами історичних джерел при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація роботи учнів з підручником і робочими зошитами на уроках історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. 2. Методичні рекомендації щодо організації роботи з різними типами історичних джерел при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. 3. ТЗН та цифрові технології на уроках всесвітньої історії. 	<p>2 год.; семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Баханов К. О. Сучасний шкільний підручник історії . Харків : Основа, 2009. 128 с. 3. Комаров, В. До питання про систему методів навчання історії в школі. <i>Історія в школах України</i>. 2003. №5. С. 26-29. 4. Мальцева О. Розвиток культури мислення на уроках історії [Текст]. <i>Історія України</i>. 2002. № 33–34 (вер.). С. 20–30. 5. Мисан В.О. Писемні джерела на уроках історії: 5-11 класи: навчально-методичний посібник. Київ: Шкільний світ, 2009. 104 с. 6. Михайлів Т. В. Розвиток критичного мислення учнів в контексті компетентісно орієнтованого навчання історії [Текст]. <i>Історія та правознавство</i>. 2009. № 19/21, липень. С. 4-29. 7. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с. 8. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Іліон, 2007. 200 с. 9. Трухан О.Ф. Методика роботи з підручником на різних етапах уроку історії в основній школі. Рідна школа. 	<p>матеріал і підготуйтеся до семінарського заняття.</p> <p>Розробіть методичні рекомендації щодо організації роботи (на вибір).</p> <p>Розробіть методику роботи з ілюстраціями.</p> <p>3 год./5 год.</p>	<p>відповідь на семінарському занятті, 5 б. за практичне завдання; питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	<p>розкладом занять</p>
--	--	--	--	---	-------------------------

		2011. № 8-9. С.36-40. 10. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.			
<p>Тема 8. Розвивальне і проблемне навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Розвивальне навчання при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки: мета, характер мотивації, стиль спілкування.</p> <p>2. Методика формування історичного мислення і критичного мислення.</p> <p>3. Методика розв'язання проблемних питань з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки на уроках.</p> <p>4. Проблемне навчання - один із ефективних методів пошукової пізнавальної діяльності при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <p>1. Види пізнавальних умінь, що формуються при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки та методика їх формування.</p>	Лекція, 2 год.; семінарське заняття, 2 год.	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.</p> <p>2. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с.</p> <p>3. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів [Текст]. Київ : Плеяда, 2006. 217 с.</p> <p>4. Ксьондзик Т. Проблемне навчання як засіб формування культури історичного мислення. <i>Історія України</i>. 2005. № 43 (22 лист.). С. 10–13.</p> <p>5. Комаров, В. До питання про систему методів навчання історії в школі. <i>Історія в школах України</i>. 2003. №5. С. 26-29.</p> <p>6. Мальцева О. Розвиток культури мислення на уроках історії [Текст]. <i>Історія України</i>. 2002. № 33–34 (вер.). С. 20–30.</p> <p>7. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с.</p> <p>8. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу.</p> <p>Розробіть методику розв'язання проблемних завдань.</p> <p>2 год./5 год.</p>	5 б. за відповідь на семінарському занятті, 5 б. за практичне завдання; питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)	Згідно з розкладом занять

<p>2. Методика формування історичного мислення і критичного мислення.</p> <p>3. Типи навчальних проблемних ситуацій на уроках історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p>		<p>підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Іліон, 2007. 200 с.</p> <p>9.Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.</p>			
<p>Тема 9. Інтерактивні технології навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі.</p> <p><i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність інтерактивного навчання історії у школі. Технології кооперативного, колективно-групового навчання історії. Технології ситуативного моделювання при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. Ігрові технології навчання у вивченні питань історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі. <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Мета і завдання інтерактивного навчання. Технології кооперативного, колективно-групового навчання. Технології ситуативного 	<p>Лекція, 2 год.; семінарське заняття, 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с. Сиротенко Г. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Основа, 2003. 80 с. Яковенко Г.Г. Я Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с. 	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу і підготовка до семінарського заняття.</p> <p>Практичне завдання:</p> <p>Розробіть методичку вивчення цікавої для Вас проблеми історії країн Азії, Африки та Латинської Америки з використанням інтерактивних технологій; імітаційні ігри, рольова гра; займи позицію, зміни позицію, дебати.</p> <p>3 год./ 5 год.</p>	<p>5 б. за відповідь на семінарському занятті, питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p> <p>10 балів усім студентам за індивідуальне завдання № 1.</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>моделювання. 4. Технології опрацювання дискусійних питань. 5. Методика створення на уроках історії країн Азії, Африки та Латинської Америки атмосфери співробітництва й взаємодії за допомогою інтерактивних форм і методів навчання.</p>					
<p>Тема 10. Урок як основна форма навчання історії у школі.</p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Сучасні вимоги до уроку історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. 2. Класифікація уроків. 3. Методика вибору типу і структури уроку, засобів і методів його проведення в залежності від очікуваних результатів (дидактичної мети).</p>	<p>Лекція, год.</p>	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с. 2. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с. 3. Желіба О. Теорія та методики навчання історії: форми уроку історії (на допомогу викладачу вищої школи). Історія в школі. 2014. № 3. С.31–39 4. Желіба О. Урок історії: питання типології. На допомогу викладачу теорії та методики навчання історії у ВНЗ. Історія в школі. 2013. №3. С. 21–33. 5. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с. 6. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с. 7. Яковенко Г.Г. Методика навчання</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу.</p> <p>Питання для самостійного опрацювання: Бінарний урок. Урок комунікативної спрямованості. Відповідно календарно-тематичного з всесвітньої історії оберіть тип кожного уроку і обґрунтуйте доцільність свого вибору.</p> <p>3 год./ 5 год.</p>	<p>питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

		історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.			
<p>Тема 11. Традиційні, найбільш поширені типи та форми уроків з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки та прийоми їх проведення.</p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Урок засвоєння нових знань: структура уроку, сприйняття і усвідомлення нового матеріалу.</p> <p>2. Прийоми і засоби узагальнення та систематизації знань учнів з історії при підготовці і проведенні уроку з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>3. Комбінований (змішаний) урок з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки: особливості підготовки.</p>	Лекція, 2 год.;	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.</p> <p>2. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с.</p> <p>3. Коляда І. Методика організації та проведення комбінованого уроку при вивченні теми: “Монгольська навала на українські землі” (Історія України, 7клас). <i>Історія в школі</i>. 2013. № 2 (лютий). С. 34-41.</p> <p>4. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с.</p> <p>5. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.</p> <p>6. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу</p> <p>Розробіть план-конспект комбінованого уроку з використанням елементів проблемного навчання.</p> <p>3 год. / 5 год.</p>	5 б. за відповідь на семінарському занятті, питання самостійної роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)	Згідно з розкладом занять
<p>Тема 12. Урок формування та вдосконалення умінь і навичок. Урок застосування знань, умінь і навичок.</p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Урок формування та</p>	Лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.</p> <p>2. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу і підготовка до семінарського заняття</p>	5 б. за відповідь на семінарському занятті, питання самостійної	Згідно з розкладом занять

<p>вдосконалення умінь і навичок: етапи: прийоми та засоби формування вмінь на уроках історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>2. Урок застосування знань, умінь і навичок: прийоми і засоби організації уроку.</p> <p>3. Самостійне виконання учнями завдань під контролем і за допомогою вчителя.</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <p>1. Предметні вміння й особливості їх формування при вивченні історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>2. Методика підготовки уроку формування та вдосконалення умінь і навичок</p> <p>3. Урок застосування знань, умінь і навичок: прийоми і засоби організації уроку.</p>		<p>навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с.</p> <p>3. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с.</p> <p>4. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.</p> <p>5. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.</p> <p>6. Сиротенко Г. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Основа, 2003. 80 с.</p> <p>7. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Іліон, 2007. 200 с.</p> <p>8. Трухан О.Ф. Методика роботи з підручником на різних етапах уроку історії в основній школі. Рідна школа. 2011. № 8-9. С.36-40.</p>	<p>Розробіть методику і визначте послідовність дій вчителя на уроці формування та вдосконалення вмінь і навичок роботи з історичною картою й історичними джерелами.</p> <p>3 год./ 5 год.</p>	<p>роботи виносяться як на поточні самостійні роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	
<p><i>Тема 13. Нетрадиційні (нестандартні) уроки з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</i></p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Характеристика основних видів нетрадиційних уроків з історії.</p> <p>2. Методика організації і</p>	<p>Лекція, 2 год.; семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.</p> <p>2. Мисан В.О. Писемні джерела на уроках історії: 5-11 класи: навчально-методичний посібник. Київ: Шкільний світ, 2009. 104 с.</p> <p>3. Михайлів Т. В. Нестандартні форми уроків / Т. В. Михайлів, Л. В. Турищева, Н. І. Зайко, В. М. Андрєєва,</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу і підготовка до семінарського заняття.</p> <p>Підготуйте план-конспект уроку – практичного заняття; підготуйте план-</p>	<p>5 б. за відповідь на семінарському занятті, питання самостійної роботи виносяться як на поточні смостійні</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>проведення різних форм нестандартних уроків з історії.</p> <p>3. Відповідність прийомів навчання педагогічному задуму, змісту і пізнавальним можливостям учнів середнього шкільного віку.</p> <p><i>План семінарського заняття:</i></p> <p>1. Методика організації і проведення різних форм нестандартних уроків історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>2. Формулювання мети уроку, планування, підготовка, проведення уроку, підсумковий аналіз. Стратегія, тактика організації колективної творчої діяльності учнів на кожному з етапів.</p> <p>3. Відповідність прийомів навчання педагогічному задуму, змісту і пізнавальним можливостям учнів.</p>		<p>К. М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2006. 157 с.</p> <p>4. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с.</p> <p>5. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.</p> <p>6. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.</p> <p>7. Сиротенко Г. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Основа, 2003. 80 с.</p> <p>8. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Іліон, 2007. 200 с.</p> <p>9. Трухан О.Ф. Методика роботи з підручником на різних етапах уроку історії в основній школі. Рідна школа. 2011. № 8-9. С.36-40.</p>	<p>конспект уроку – інтелектуальної гри; підготуйте план-конспект уроку – рольової гри.</p> <p>3 год./ 6 год.</p>	<p>роботи (5б), так і на тематичні модульні опитування, і на підсумкову контрольну роботу (10 б)</p>	
<p>Тема 14 Позакласна робота з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p><i>План лекції:</i></p> <p>1. Зміст позакласної роботи з історії. Роль вчителя в її організації.</p> <p>2. Історичні гуртки.</p>	<p>Лекція, 2 год.</p>	<p>1.Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.</p> <p>2.Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. 294 с.</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу</p> <p>Розробіть план роботи історичного гуртка.</p> <p>Підготуйте запитання</p>	<p>5 балів – усім студентам за тестове опитування, модуль № 2.</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

<p>3. Екскурсійна робота. 4. Історичні олімпіади і вечори. 5. Інші форми позакласної роботи (позакласне читання, історична конференція, диспут).</p>		<p>3. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с. 4. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с. 5. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с. 6. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.</p>	<p>для історичної олімпіади. Індивідуальне завдання № 2 – скласти план-конспект уроку з використанням інтерактивних технологій. 2 год./ 5 год.</p>	<p>10 балів усім студентам за індивідуальне завдання № 2.</p>	
<p>Тема 15. Система перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки. План лекції: 1. Урок перевірки та коригування знань, умінь і навичок: мотивація навчальної діяльності; перевірка знання фактичного матеріалу та основних понять; перевірка глибини усвідомлення знань. 2. Функції, принципи, види контролю та перевірки навчальних досягнень учнів з історії. 3. Методи контролю і самоконтролю учнів. 4. Основні підходи та критерії</p>	<p>Лекція, 2 год.</p>	<p>1. Баханов К. Ще раз про тематичне оцінювання. <i>Історія в школах України</i>. 2005. № 6. 2. Власов В. Урок тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з історії: що і як оцінювати. <i>Історія в школах України</i>. 2003. № 2. С.11–14. 3. Гісем О., Мартинюк О. Уроки узагальнення і тематичного оцінювання. <i>Історія в школі</i>. 2006. № 10. С.34–41. 4. Коляда І., Щипець Я., Павлюченко В. Методика організації та проведення уроку-тематичного оцінювання. <i>Історія в школі</i>. 2011. №11–12. С.26–31.</p>	<p>Теоретичне опрацювання матеріалу. Підготуйте план – конспект уроку перевірки та коригування знань, умінь і навичок. Підготуйте тестове опитування до розділу “Держави Азії та Латинської Америки у міжвоєнний період” на уроках у 10 класі. Підготуйте питання для самоконтролю знань учнів до теми: “Країни Африки 1918 – 1939 рр.”</p>	<p>5 б. – за виконане практичне завдання . 10 балів – усім студентам за контрольну роботу.</p>	<p>Згідно з розкладом занять</p>

оцінювання досягнень учнів.	навчальних		3 год./ 5 год.		
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усні відповіді на семінарських заняттях (10 балів); 2) оцінка за виконані впродовж семестру практичні завдання (10 балів); 3) сума балів за 2 тематичні модульні опитування (10 балів); 4) оцінка за індивідуальну роботу (план-конспект уроку) (10 балів); 5) оцінка за підсумкову контрольну роботу (10 балів). <p>В сукупності, в ході аудиторно-самостійної роботи студент може отримати максимально 50 балів.</p> <p>Кількість балів за усні відповіді студента на семінарських заняттях і за виконані в ході самостійної роботи практичні завдання визначається за коефіцієнтом 2 (додаємо всі оцінки, суму ділимо на к-ть оцінок (тобто, шукаємо середнє арифметичне) і отримане число в добуток з коефіцієнтом 2 дає підсумковий бал. (Наприклад, оцінки за семестр: $4+3+3+4=14:4=3,5 \times 2=7$ балів).</p> <p>Підсумковий контроль – екзамен (50 балів).</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>				
	<p>Критерії поточної оцінки (5 – “відмінно”, 4 – “добре”, 3 – “задовільно”, 2 – “незадовільно”)</p> <p>Оцінка “п'ять” ставиться, якщо студент виявив глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички щодо застосування знань на практиці: володіє логікою предмета, висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка і завершена, немає помилок. Володіє вмінням ставити під сумнів сталі принципи та ідеї; обдумана ризикованість; терпиме ставлення до своїх та чужих помилок. Ознайомлений з найновішими досягненнями методики, вміє використовувати на практиці набуті знання, рецензує відповіді студентів.</p> <p>Оцінка “чотири” ставиться, якщо студент має глибокі і повні знання програмного матеріалу, знає основні компоненти змісту історичної освіти, робить аргументовані висновки; характеризує найновіші технології навчання історії, знає сучасні підходи до оцінювання, володіє методами, прийомами і засобами навчання історії на практиці. Однак недостатній досвід у творчому застосуванні умінь і навичок, робить несуттєві помилки.</p> <p>Оцінка “три” ставиться, якщо студент володіє лише окремими знаннями, уміннями і навичками, володіє методами, прийомами і засобами навчання історії, однак на практиці не все реалізує. Разом з тим порушує логіку викладу, аргументація слабка, є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках, наявні помітні прогалини, мовлення спрощене.</p> <p>Оцінка “два” ставиться, якщо студент не знає предмета, не володіє необхідними для виконання завдань уміннями, допускає велику кількість помилок у програмному матеріалі, немає практичних навичок до роботи у школі.</p>				

	<p>Критерії оцінювання практичного завдання (5 – “відмінно”, 4 – “добре”, 3 – “задовільно”, 2 – “незадовільно”)</p> <p>Оцінка “п'ять” ставиться, якщо студент при виконанні завдання виявляє глибокі знання історії України давньої і середньовічної доби, міцні і творчо засвоєні знання методів, засобів і прийомів викладання історії України у школі, усвідомлені уміння і навички щодо застосування знань на практиці, вміє готувати методичні розробки відповідно поставлених задач, використовуючи найновіші досягнення методики. Помилки теоретичного і практичного змісту відсутні.</p> <p>Оцінка “чотири” ставиться, якщо студент володіє методами, прийомами і засобами навчання історії на практиці. Однак недостатній досвід у творчому застосуванні умінь і навичок, робить несуттєві помилки.</p> <p>Оцінка “три” ставиться, якщо студент володіє лише окремими знаннями, уміннями і навичками, володіє методами, прийомами і засобами навчання історії, однак на практиці не все реалізує. Є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу, наявні помітні прогалини, не використовуються методичні прийоми.</p> <p>Оцінка “два” ставиться, якщо студент не володіє необхідними для виконання завдань уміннями, допускає велику кількість помилок, не має практичних навичок до роботи у школі.</p>
	<p>Критерії оцінювання індивідуального завдання (план-конспект уроку) (9-10 балів- “відмінно”, 7-8 балів – “добре”, 5-6 балів – “задовільно”, 1-4 балів – “незадовільно”)</p> <p>9-10 балів Конспект виявляє здатність презентувати власну технологію, розробляти оригінальні плани-конспекти із використанням інноваційних технологій, немає помилок в оформленні і змісті уроку, студент вміє планувати і організовувати різні види навчання, вміло використовує засоби навчання, у конспекті реалізовані внутрі і міжпредметні зв'язки, компетентнісний підхід (в усіх проявах).</p> <p>7-8 балів Конспект складений вірно, однак є незначні помилки в оформленні і змісті. У конспекті використані новітні методи навчання, вірно розподілено час уроку, правильно сформовані запитання, добре написані проміжні і заключні висновки. Студент застосовує сучасні методи і технології, різноманітні засоби навчання, реалізує компетентнісний підхід</p> <p>5-6 балів Конспект негрунтовний, містить значні помилки, не виконана в достатній мірі мета уроку, не доцільно використані методи навчання</p> <p>1-4 балів Конспект відсутній або написаний на незадовільному рівні</p>

	<p>Критерії оцінювання контрольної роботи (9-10 балів- “відмінно”, 7-8 балів – “добре”, 5-6 балів – “задовільно”, 1-4 балів – “незадовільно”)</p> <p>9-10 балів студент володіє набутими знаннями та використовує їх для розв'язання навчальної проблеми; виявляє розуміння методичних проблем; робить аргументовані висновки; здатний презентувати власну технологію на основі глибоких і міцних знань, здатність до самовдосконалення, використання знань, навичок і вмінь на практиці.</p> <p>7-8 балів студент у цілому послідовно й логічно, самостійно відтворює навчальний матеріал теми, володіє технологіями викладання історії в умовах компетентнісного підходу, знає підходи у оцінюванні у школі, володіє навичками практичної роботи при розробці методичних матеріалів до уроків з історії України давньої і середньовічної доби. Однак допускає незначні помилки.</p> <p>5-6 балів студент може назвати основні методи і засоби навчання і виховання може дати стисло характеристику інноваційних технологій, у цілому правильно вживає терміни, але йому складно використати теоретичні знання і адаптувати їх до проблем історії України давньої і середньовічної доби, бракує індивідуального підходу до методичних проблем.</p> <p>1-4 бали студент володіє обмеженим знанням теоретичного матеріалу, не може практично його використати</p>
	<p>Критерії оцінювання екзамену</p> <p>Два теоретичні завдання - 20 балів; Два практичні завдання - 20 балів; Тестові завдання - 10 балів; Разом - 50 балів.</p> <p>Критерії оцінювання теоретичного завдання:</p> <p>9-10 балів - здатність презентувати власну інтерпретацію на основі глибоких і міцних знань, можливість самостійно побачити та сформулювати проблему; здатність втілювати у життя проблемне навчання, позитивно мотивувати учнів, самоудосконалюватися. Відповідь не містить помилок. Враховано компетентнісний підхід, сучасні інноваційні розробки</p> <p>7-8 балів - студент володіє глибокими набутими знаннями та використовує їх для розв'язання нової навчальної проблеми; використовує знання давньої і середньовічної історії України і найновіших досягнень вітчизняної методики, виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки. Наводить приклади. Помилки незначні.</p>

	<p>5-6 балів - у цілому послідовно відтворює навчальний матеріал теми, використовуючи при підготовці сучасні досягнення методики, може відтворити основний зміст навчальної теми, перерахувати основні педагогічні технології, методи і засоби навчання. Є помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках, слабка ознайомленість із найновішими досягненнями сучасної методики.</p> <p>1-4 балів - студент має загальне уявлення по темі, може репродуктивно відтворити (у межах чотирьох-шести простих речень) частину навчального матеріалу теми, дати визначення термінів. Відсутність або низький рівень засвоєння навчального матеріалу</p>
Зміст практичних й індивідуальних завдань	<p>Студент повинен виконати індивідуальні завдання практичного характеру з наступною їх презентацією під час проведення відповідного семінарського заняття або під час індивідуальної бесіди з викладачем.</p> <p>Індивідуальне завдання – план-конспект уроку з використанням інноваційних технологій студент повинен здати викладачу в кінці теоретичного навчання. Студент може підготувати конспект уроку і продемонструвати свою розробку на відповідному семінарському занятті.</p>
Семінарські заняття	<p>Тема 1. Сучасні підходи до вивчення історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі всесвітньої історії.</p> <p>Тема 2. Дискусійні проблеми історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у шкільному курсі історії.</p> <p>Тема 3. Засоби навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі.</p> <p>Тема 4. Розвивальне і проблемне навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>Тема 5. Інтерактивні технології навчання історії країн Азії, Африки та Латинської Америки у школі.</p> <p>Тема 6. Урок формування та вдосконалення умінь і навичок. Урок застосування знань, умінь і навичок.</p> <p>Тема 7. Нетрадиційні (нестандартні) уроки з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки.</p> <p>Тема 8. Шляхи формування мотивації на уроках з всесвітньої історії</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) практичних завдань; 3) індивідуальних завдань. <p>Виконання цих завдань передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до виконання студентом (-кою) індивідуального</p>

завдання.

3) підсумкової контрольної роботи. Контрольна робота зараховується за умови набору 5 і більше балів (з 10-ти можливих). Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (іспиту – екзамен) за умови відпрацювання усіх “заборгованостей” та набору 26 і більше балів.

7. Політика курсу

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання практичного або індивідуального завдання передбачено відпрацювання пропусків або негативних оцінок та подача індивідуальних робіт – вівторок, 14.00 год. – 16.00 год. У випадку запозичених робіт, виявів академічної недобросовісності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

1. Аверьянов А. П. Методическое пособие по новой истории 1640–1870: 9-й кл. Пособие для учителя [Текст] / А. П. Аверьянов. М.: Просвещение, 1991. 271 с.
2. Алексеев Ю. Всесвітня історія: Навчальний посібник/ Юрій Алексеев, Андрій Вертегел, Олександр Казаков,; За ред. Юрія Алексеева. К.: Каравела, 2006.
3. Бандровський О. Г. Методика викладання історії стародавнього світу в середній школі: навч. посіб. [Текст] / О. Г. Бандровський. Львів: Афіша, 2002. –330 с.
4. Баханов К. О. Навчання історії в школі : інноваційні аспекти [Текст]. Харків : Основа, 2005. 128 с.
5. Баханов К. О. Сучасний шкільний підручник з історії [Текст] / К.О.Баханов. Х.: Основа, 2009. –127 с.
6. Баханов К. Ще раз про тематичне оцінювання. *Історія в школах України*. 2005. № 6.
7. Баханов К.О. Сучасна шкільна історична освіта: інноваційні аспекти. Донецьк: «Юго-Восток, 2005.
8. Бахтина О. И. Задания для самостоятельной работы по истории древнего мира: пособие для учителя [Текст] / О. И. Бахтина. М.: Просвещение, 1998. 94 с.
9. Белоусов Л. С. Как преподавать новую и новейшую историю? [Текст] / Л. С. Белоусов // Новая и новейшая история. 2009. № 1. С. 144–152.
10. Бердичевський Я.М. Всесвітня історія 1914-1939 рр.: посібн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Бердичевський Я.М., Ладиченко Т.В. – К.: Прем'єр, 2002.
11. Бердичевський Я.М. Всесвітня історія: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Бердичевський Я.М. та ін. К.: Прем'єр, 2003.
12. Бирзул О. Проблемне навчання з використанням елементів ТРВЗ на уроках історії [Текст] / О. Бирзул // Історія та правознавство плюс. 2009. № 29. С. 18–22.
13. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів [Текст] / В. Бондар. К.: Либідь, 2003. –264 с.
14. Вагин А. А. Методика преподавания истории в средней школе. Учение о методах. Теория урока [Текст] / А. А. Вагин. М.: Просвещение, 1968. –434 с.
15. Варшавська М. Методика використання елементів дискусії на інтерактивному уроці з історії [Текст] / М. Варшавська // Історія України. – 2005. –№ 43 (22 лист.). –С. 14–17.

16. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів [Текст] / Г. Ващенко. К. :Укр. Видавнича Спілка, 1997. 441 с.
17. Ващук Ю. Загадки і головоломки на уроках історії (8–9 кл.) [Текст] / Ю. Ващук // Історія в школі. –2002. –№ 2. –С. 27–29.
18. Вербицька П. Сучасні підходи до підручника з історії в Україні, <http://www.Nevadoba.org.ua/data/metod7polina2.html>
19. Вергелес Г. И. Дидактика [Текст] / Г. И. Вергелес, В. С. Конева. М. :Высш. шк., 2006. 271 с.
20. Віднянський С. В. Всесвітня історія: навчальний посібник та компактдиск для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Віднянський С.В. –К.: Дієз-продукт, 2004.
21. Власов В. Урок тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з історії: що і як оцінювати. Історія в школах України. 2003. № 2. С.11–14.
22. Власов В. Контроль навчальних досягнень учнів з історії в умовах компетентно орієнтованого навчання: аналіз проблемного поля [Текст] / В.Власов // Історія України. –2009. № 34. –С. 1–4.
23. Всесвітня історія. Тести, 6-11 кл. (за ред. Л. Мисик). К.: Академія, 2007.
24. Всесвітня історія: Навчальний посібник/ Б.М. Гончар, М. Ю. Козицький, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко. К.: Знання, 2002.
25. Вяземский Е. Е. Теория и методика преподавания истории. Учебник для ВУЗОВ по специальности История [Текст] / Е. Е. Вяземский, О.Ю. Стрелова. М. :Владос, 2003. 382 с.
26. Вяземский Е.Е., Стрелова О.Ю. Методика преподавания истории в школе: Практическое пособие для учителей. – М.: ВЛАДОС. – 2000. – С. 71 – 88.
27. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945рр. –К.: “Слово”, 2003.
28. Галлагер К. Викладання історії в контексті сприймання демократичним цінностям і терпимості: викладання і вивчання історії в школі. Посібник для вчителів [Текст] / К. Галлагер. –К. :Генеза, 1998. 47 с.
29. Гісем О., Мартинюк О. Уроки узагальнення і тематичного оцінювання. *Історія в школі*. 2006. № 10. С.34–41.
30. Гісем О. В. Всесвітня історія. 10-11 класи: Наочний довідник / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. -К.; Х.: Веста, 2007.
31. Гісем О. В. Всесвітня історія. 9 клас: Підручник для загальноосв. навч. закл. / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Х.: Вид-во «Ранок», 2009. – 224 с.: іл.
32. Гісем О. В. Всесвітня історія. Новий час (XV – XVIII ст.). 8 клас: Підручник для загальноосв. навч. закл. / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Х.: АН ГРО плюс, 2008. – 256 с.: іл.
33. Гісем О.В. Всесвітня історія: методичний посібник для 11 кл. / Гісем О.В., Мартинюк О.О. –Ранок, 2005.
34. Гісем О.В. Вступ до історії: підруч. для 5 кл. закл. заг. сер. освіти. Харків : Вид-во “Ранок”, 2018. 144 с.
35. Голованов С.О. Всесвітня історія: Навч. посіб. за ред. Ю.М. Алексєєва. К.: Каравела, 2006.
36. Голод І. П. Історія – наука про минуле та майбутнє [Текст] / І.П.Голод // Обдарована дитина. –2009. –№ 5. –С. 38–41.
37. Голуб Б. А. Основы общей дидактики [Текст] / Б. А. Голуб. –М. :Владос, 1999. –96 с.
38. Гольденбург Я. Моделююча технологія на уроках історії [Текст] / Я.Гольденбург // Історія України. –2009. –№ 42 (лист.). –С. 14–16.
39. Гончарова Т. И. Исторические вечера в школе. Книга для учителя: из опыта работы [Текст] / Т. И. Гончарова. М. :Просвещение, 1992. – 159 с.
40. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий О.О.,

2013. 294 с.

41. Гриценко А.П., Рубленко В.М. Пропедевтичний курс “Вступ до історії”. 5 клас. Харків : Основа, 2019. 72 с.
42. Давлетов О.П. Всесвітня історія підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Давлетов О.П. та ін. К.: Просвіта, 2002.
43. Давлетов О.П. Всесвітня історія підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Давлетов О.П. та ін. К.: Просвіта, 2002.
44. Демиденко Т. Удосконалення змісту і методів викладання шкільних історичних дисциплін [Текст] / Т. Демиденко // Історія України. – 2001. № 41 (лист.). С. 3.
45. Державна національна програма «Освіта» Україна ХХІ століття. Київ : Райдуга, 1994. 61 с.
46. Десятов Д. Організація роботи учнів з контурною картою на уроках історії Стародавнього світу [Текст] / Д. Десятов // Історія України. – 2009. – № 10. – С. 7–9.
47. Джуринский А. Н. История зарубежной педагогики : учебное пособие для вузов [Текст] / А. Н. Джуринский. М. : ФОРУМ–ИНФРА-М, 1998. 272 с.
48. Джуринский А. Н. История педагогики древнего и средневекового мира: учеб. пособие для высшей школы [Текст] / А. Н. Джуринский. М. : Совершенство, 1999. 207 с.
49. Дидактика современной школы. Пособие для учителей / Б.С. Кобзарь, Г.Ф. Кумарина / Под ред. В.А. Онищука. – К.: Радянська школа, 1987. – С. 116 – 139.
50. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник [Текст] / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 218 с.
51. Діордієва Н. Як формувати творчу особистість: готуємось до всеукраїнського турніру юних істориків [Текст] / Н. Діордієва // Історія України. – 2009. – № 11. – С. 9–12.
52. Донської Г. М. Дидактичний матеріал з нової історії для 8 класу: посібник для вчителів [Текст] / Г. М. Донської. – К. : Рад. школа, 1980. – 95 с.
53. Дрібниця В. Використання відео-та мультимедійних матеріалів на уроках історії України та всесвітньої історії у 6–11 класах [Текст] / В. Дрібниця // Історія в школі. 2007. № 3. С. 41–48.
54. Дубінський В. Методика викладання історії в школі: Навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. Кам’янець-Подільський : Кам’янець-Подільський державний університет, інформаційно-методичний відділ, 2005. 82 с.
55. Желіба О. Використання таблиць на уроках історії в 10–11 кл. [Текст] / О. Желіба // Історія в школах України. – 2001. № 4, 5.
56. Желіба О. Теорія та методики навчання історії: форми уроку історії (на допомогу викладачу вищої школи). Історія в школі. 2014. № 3. С. 31–39
57. Желіба О. Урок історії: питання типології. На допомогу викладачу теорії та методики навчання історії у ВНЗ. Історія в школі. 2013. № 3. С. 21–33.
58. Зякун А.І. Навчальна література з історії кінця 80-х – 90-х рр.. ХХ ст.: історіографічний аналіз. Автореф. дис. канд.. іст. наук. Спеціальність 07.10.06. – історіографія, джерелознавство та спеціальні дисципліни. К.: КНУ, 2002.
59. История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца ХХ в. [Текст] / под ред. А. И. Пискунова. М. : Сфера, 2001. 510 с.

60. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945): Навч. посіб. К.: Комп'ютерплес, 2001.
61. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Вінниця: "Фоліант", 2003.
62. Іванова О. Підручник з історії: проблеми і перспективи // Історія в школах України. – 1999. – № 1. – С. 6 – 7.
63. Івануса Г. Синхронне викладання історії України та всесвітньої історії в загальноосвітній школі [Текст] / Г. Івануса // Історія України. – 2003. – № 15. – С. 13–14.
64. Історія сучасного світу. Навчальний посібник / Ю.А.Горбань та ін. К.: Телепресінформ, 2001.
65. Історія України. Всесвітня історія. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. [Електронне джерело] URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>. Дата зворотнення: 01.09.2019.
66. Камбалова Я. Сучасний підручник з історії як ключовий компонент навчально-методичного комплексу // Історія в школах України. – 2011. – № 7 – 8. – С. 34 – 36.
67. Камбалова Я. Сучасний підручник з історії: система науково-методичних вимог // Історія в школах України. – 2008. – № 5 – 6. – С. 16 – 17.
68. Камбалова Я. М. Методика створення шкільних навчально-методичних комплектів із всесвітньої історії в основній школі [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Камбалова Яніна Миколаївна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 237 с.
69. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. [Текст] / С. Г. Карпенчук. К.: Вища школа, 2005. – 238 с.
70. Кіндер Г. Всесвітня історія: Довідник: Пер. з нім./ Герман Кіндер, Вернер Хільгеман; Наук. ред. пер. А. Г. Слюсаренко, О. Ф. Іванов. К.: Знання-Прес, 2001.
71. Клепиков В. Конфуцій – видаючийся педагог Древнього Китаю [Текст] / В. Клепиков // Педагогіка. – 2001. – № 3. – С. 73–80.
72. Кметь В. Використання пізнавальних завдань у навчанні історії [Текст]. *Історія України*. 2005. № 46. С. 8–10.
73. Кметь В. Використання пізнавальних завдань у навчанні історії [Текст] / В. Кметь // Історія України. – 2005. – № 46. – С. 8–10.
74. Книга для читання з історії середніх віків: Посібник для учнів 7 класу серед. шк.. / Уклад. Н.І. Запорожець; За ред. А.А. Сванідзе. – К.: Освіта, 1991. 318 с.
75. Книга для читання з історії стародавнього світу. – К.: Радянська школа, 1973. – 216 с. з іл.
76. Книга для читання з нової історії (1640 – 1917) / За ред. В.О. Орлова. – К.: Рад. школа, 1972. – 196 с.
77. Книга для читання по історії древнього миру: Посібник для учнів / А.С. Варшавський, А.І. Немировський, З.А. Веселая і др. Под ред. А.І. Немировського. – М.: Просвещение, 1981. – 304 с. з іл.
78. Книга для читання по історії середніх віків: (Очерки і розповіді). / Под ред. С.Д. Сказкіна: В 2-х ч. – М.: Просвещение, 1970.
79. Книга для читання по новітній історії. 1917 – 1945: Посібник для учнів стар. кл. серед. школи / Под ред. І.І. Яковлева. – М.: Просвещение, 1989. – 254 с.
80. Книга для читання по новітній історії. 1945 – 1983: Посібник для учнів стар. кл. серед. школи / Под ред. І.І. Яковлева. – М.: Просвещение, 1985. – 287 с.
81. Книга для читання по новій історії. 1640 – 1870: Посібник для учнів 8-го класу серед. школи / Под ред. Н.Е. Овчаренко. – М.: Просвещение, 1987. – 206 с.
82. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: навч. посіб. [Текст] / Л. Ковальчук. Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2007. 608 с.

83. Кожемяка О. Організація дослідницької діяльності як засіб формування ключових компетентностей учнів у ході вивчення історії [Текст] / О. Кожемяка // *Історія України*. –2009. –№ 13. –С. 13–15.
84. Козлітін В.Д. Друга світова війна 1939-1945. Навч. посіб. –Харків, “РА” 2001.
85. Коляда І., Щипець Я., Павлюченко В. Методика організації та проведення уроку-тематичного оцінювання. *Історія в школі*. 2011. №11–12. С.26–31.
86. Комаров В. Наступність в системі методів навчання історії [Текст] / В. Комаров// *Історія в школі*. 2003. № 4. –С. 16–21.
87. Комаров В. Традиції та інновації в сучасній історичній освіті [Текст] / В. Комаров// *Історія в школі*. –2003. –№ 9. –С. 7–10.
88. Комаров Ю. Запам'ятовується назавжди! З практики використання політичних карикатур у шкільному викладанні історії [Текст] / Ю. Комаров// *Історія в школах України*. –2004. –№ 1. –С. 15–19.
89. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі. *Історія в школах України*. 2003. №5. – С. 26-29.
90. Кондаков М. И. В школах Индии: записки педагога [Текст] / М.И.Кондаков. –М. :Учпедгиз, 1959. 158 с.
91. Коцур В. Проблема змісту історичної освіти у шкільних підручниках історії [Текст] / В. Коцур // *Історія в школі*. –2001. № 11–12. –С. 20–23.
92. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів [Текст]. Київ : Пляда, 2006. 217 с.
93. Ксьондзик Т. Проблемне навчання як засіб формування культури історичного мислення [Текст] / Т. Ксьондзик// *Історія України*. –2005. – № 43 (22 лист.). С. 10–13.
94. Кузьменко О. Формування громадянознавчих знань в американській школі [Текст] / О. Кузьменко // *Історія в школах України*. –2008. –№ 4. –С.17–21.
95. Кульбаба Л. Ігрові креативні технології на уроках історії [Текст] / Л. Кульбаба // *Історія України*. 2009. –№ 43 (лист.). –С. 4–45.
96. Курилів В. Методика викладання історії: навч.посіб. [Текст] / В.Курилів. Х.; Торонто: Ранок, 2008. –256 с.
97. Ладиченко Т. Всесвітня історія: Посібник для старшокласників та абітурієнтів/ Тетяна Ладиченко. К.: А.С.К., 2000.
98. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: Підручник для 11 кл. загальноосв. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). – К.: Грамота, 2011. – 224 с.: іл.
99. Левинтов И.Г. О новом поколении учебников по новой и новейшей истории // Преподавание истории в школе. – 2002. – №8. – С. 72 – 80.
100. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя / Ф.Л. Левітас, О.О. Салата. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – С. 25 – 31.
101. Лекар А. Відновний підхід в історії: Латентний та освітній аспекти [Текст] / А. Лекар // *Історія України*. –2009. № 14. –С. 15–17.
102. Литовченко С.Д. Базові принципи створення підручників з історії Стародавнього світу і середніх століть // *Історія та правознавство*. – 2006. – №26 (вересень). – С. 34.
103. Ліхтей І.М. Історія середніх віків: Підручник для 7 кл. – К.: Грамота, 2007. – 296 с.: іл.
104. Мальцева О. Розвиток культури мислення на уроках історії [Текст]. *Історія України*. 2002. № 33–34 (вер.). С. 20–30.
105. Мальцева О.Розвиток культури мислення на уроках історії [Текст] / О. Мальцева// *Історія України*. –2002. № 33–34 (вер.). –С. 20–30.
106. Маркова І. С. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: від теорії до практики (у запитаннях та відповідях). 2016. № 25–26. С. 3–7.

107. Методика преподавания истории в средней школе: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / С.А. Ежова, И.М. Лебедева, А.В. Дружкова. – М.: Просвещение, 1986. – С. 70 – 71.
108. Мисан В. Окремі аспекти оцінювання навчальних досягнень учнів з історії [Текст] / В. Мисан // Історія України. –2009. № 9. –С. 1–5.
109. Мисан В. Полікультурність у змісті шкільної історії: вимога часу чи забаганка науковців? *Історія в сучасній школі*. 2012. № 5. С. 23–86.
110. Мисан В. Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика, форми [Текст] / В. Мисан // Історія в школі. –2006. –№ 1. –С. 20–24.
111. Мисан В. Характеристика сучасного уроку історії [Текст] / В.Мисан // Історія України. –2006. –№ 33–34. –С. 6–13.
112. Мисан В. О. Писемні джерела на уроках історії: 5-11 класи: навчально-методичний посібник. Київ: Шкільний світ, 2009. 104 с.
113. Михайлів Т. В. Нестандартні форми уроків / Т. В. Михайлів, Л. В. Туріщева, Н. І. Зайко, В. М. Андрєєва, К. М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2006. 157 с.
114. Михайлів Т. В. Розвиток критичного мислення учнів в контексті компетентісно орієнтованого навчання історії [Текст]. *Історія та правознавство*. 2009. № 19/21, липень. С. 4-29.
115. Михайлів Т. В. Розвиток критичного мислення учнів в контексті компетентісно орієнтованого навчання історії [Текст] / Т. В. Михайлів // Історія та правознавство плюс. –2009. –№ 19/21. –С. 24–29.
116. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник /В.А.Манжола, М.М.Білоусов, Л.Ф.Гайдуков та ін. К.: Либідь, 1999.
117. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л.Ф.Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001.
118. Мінгазутдінов О.Ф. Історія Другої світової війни. Навч. посіб. К.: Видавничий центр “Київський університет”, 1999.
119. Міронова І. С. Дидактика історії. Спецкурс з джерелознавства, історіографії та методики викладання історії. Методичні рекомендації для студентів спеціальності «Історія та археологія» /І. С. Міронова. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім.Петра Могили, 2017. Випуск 246. 96с.
120. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії [Текст]. Харків : Основа. 2005. 192 с.
121. Мокрогуз О. П.Інноваційні технології на уроках історії [Текст] / О.П. Мокрогуз. Х.: Вид. група «Основа», 2005. –192 с.
122. Мокрогуз О. Як поєднати систему оцінювання навчальних досягнень з компетентісно-орієнтованим навчанням історії [Текст]. *Історія в школах України*. 2009. № 5. С. 14-16 ; № 11. С. 30-39.
123. Мороз І. В. Перше покоління українських підручників із всесвітньої історії: проблеми змісту та структури / Ірина Володимирівна Мороз // Народна освіта. – Випуск 1 (22). – 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2215.
124. Мороз П. В. Методичні засади шкільного підручника історії стародавнього світу [Текст] : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Мороз Петро Володимирович ; АПНУ України, Інститутпедагогіки. – К., 2006.
125. Мочкіна Л. І. Нестандартні уроки в курсі всесвітньої історії. 10 клас. Методичний посібник [Текст] / Л. І. Мочкіна. –Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004. –68 с.
126. Муценко Я. Шкільний підручник з історії: європейське бачення // Історія в школах України. – 2005. – № 5. – С. 39 – 42.
127. Навчальна програма з історії для 5 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/
128. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. [Електронне джерело] URL: <http://oneu.edu.ua/wp->

content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf. Дата звернення: 01.09.2019.

129. Нетрадиційні уроки. Історія [Текст] / Укл. Л. І. Нечволод. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 224 с.
130. Нікітіна І. П., Нікітін Ю. О., Шеліхова В. В., Кожемяка О. Л. Науково-дослідницька діяльність учнів. 5-11 клас. Харків : Основа, 2006. 144 с.
131. Ніколенко К.І. Тестові завдання зі всесвітньої історії / Ніколенко К.І., Муценко М.П. –Грамота, 2008.
132. Ніраз Ю. Календарно-тематичне планування уроків з історії України, всесвітньої історії, правознавства, громадянської освіти, курсу «Історія: Україна і світ». 5–11 класи / Ю. Ніраз. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2019. 128 с.
133. Оліфер С. Проблемні завдання: їх види та послідовність розв’язання. *Історія України*. 2015. № 4. С. 13-17.
134. Осадчук Р. Інноваційні підходи до розвитку комунікативної компетентності учнів [Текст] : [на прикладі теми: “Київська Русь за князювання Святослава”: 7 кл.] *Історія в школі*. 2005. № 9. С. 16-19.
135. Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 289 с.
136. Очерки истории школы и педагогической мысли древнего и средневекового Востока: сб. науч. тр. [Текст]. –М. :Наука, 1988. –198 с.
137. Пастушенко Р. Історичній освіті – глобальний вимір: структурування єдиного загально-освітнього курсу історії [Текст] / Р.Пастушенко// *Історія в школах України*. –2004. –№ 8. –С. 12–17.
138. Перминова Л. М. Учебный предмет как объект дидактического конструирования [Текст] / Л. М. Перминова// *Педагогика*. –2008. –№ 8. –С. 16–21.
139. Пивовар С. Всесвітня історія ХХ століття: учбовий посібник/ Сергій Пивовар, Яків Серіщев, Сергій Стельмах. -К.: Феміна, 1995.
140. Пивовар С. Всесвітня історія: Новітній період 1900-1945: Посібник для 10 кл./ Сергій Пивовар, Анатолій Слюсаренко, Сергій Стельмах. К.: Академія, 1998.
141. Пивовар С.Ф., Слюсаренко А.Г., Стельмах С.П. Всесвітня історія. 1945-1997. Новітній період. –К.: Академія, 1998.
142. Полянський П.Б. Всесвітня історія: Підруч. для 10 кл. загальноосв. навч. закл.: рівень стандарту, академічний рівень / П.Б. Полянський. – К.: Генеза, 2010. – 256 с.: іл., карти.
143. Пометун Е. И. Проблемы развития школьного исторического образования в Украине в XX веке : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01,02 / Елена Ивановна Пометун. – К., 1996. – 443 с.
144. Пометун О. Актуальні проблеми шкільного підручника з історії / О. Пометун // *Історія в школах України*. – 2002. – № 6. – С. 13 – 17.
145. Пометун О. І. Шкільний підручник з історії: ознаки нового покоління // *Проблеми сучасного підручника: 36. Наук. пр. К., 2003. Вип.4.*
146. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О.І. Пометун, Г.О. Фрейман. – К.: Генеза, 2009.
147. Пометун О. Сучасний підручник: нові підходи – нові рішення // *Історія в школі*. – 2008. – № 5 – 6. – С. 10 – 15.
148. Пометун О. Як раціонально використати на уроці методичні можливості підручника нового покоління. // *Історія в школах України*. – 2004. – № 3.
149. Пометун О.І., Гупан Н.М. Підручник як засіб виховання громадянина // *Історія в школах України*. 2005. № 4.
150. Пометун О.Формування громадянської компетентності старшокласників у процесі навчання історії [Текст] / О. Пометун // *Історія в*

школах України. –2008. –№ 4. –С. 3–10.

151. Приходько А. Інтерактивне навчання на уроці історії на прикладі теми «Культура Київської Русі» (IX–XIII ст.), 7 кл. [Текст] / А. Приходько// Історія в школі. –2005. –№ 7/8. –С. 9–12.

152. Приходько А. Урок та інші форми навчання у сучасній методиці викладання історії [Текст] / А. Приходько // Історія в школі. –2006. –№ 2. –С. 32–36.

153. Про проведення Всеукраїнського конкурсу навчальних програм і підручників для 5-12 класів відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти // Інформ. зб. МОН України. 2004. № 5.

154. Програма для середньої загальноосвітньої школи. Історія України. 5 – 11 клас. Всесвітня історія. 6 – 11 клас. – К.: Перун, 1996. – 126 с.

155. Ржепецький Л. А. Педагогічний пошук: кроки майстерності: навч.-метод. посібник [Текст] / Л. А. Ржепецький. Миколаїв: МФ НаУКМА, 1999. 248 с.

156. Савченко М. Підручник нового покоління з всесвітньої історії XX ст. // Історія в школах України. – 2003. – №2. – С. 52 – 53.

157. Саксе М. Викладання історії у мультикультурному контексті: нові методи і підходи [Текст] / М. Саксе // Історія України. –2009. –№ 35. – С. 13–19.

158. Салата О. Від подиву – до мислення: ігрова технологія моделювання як метод інтеграції знань учнів [Текст] / О. Салата// Історія в школах України. –2004. –№ 8. –С. 31–33.

159. Старєва А. М. Методика навчання історії : особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина I [Текст]/ А.М. Старєва. –Миколаїв : «Ліон», 2007. –152 с.

160. Старєва А. М. Методика навчання історії : особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]/ А.М. Старєва. –Миколаїв : «Ліон», 2007. – 200 с.

161. Студеникин М.Т. Методика преподавания истории в школе: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / М.Т. Студеникин. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – С. 41 – 47.

162. Теміров Ю. Всесвітня історія XX століття: Основні відомості шкільного курсу: Дати, події, коментарі / Юрій Теміров, Людмила Шикова. –Донецьк: ВКФ "БАО", 1998.

163. Терно С. О. Теорія та методика навчання історії: практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Історія та археологія» [Текст] / С. О. Терно. –Запоріжжя: ЗНУ, 2016. –36 с.

164. Терно С. Підручник з історії сьогодні: стан і перспективи // Історія. – 2004. – № 1.

165. Терно С. Розвиток мислення учнів під час вивчення шкільного громадянсько-історичного курсу [Текст] / С. Терно// Історія в школах України. – 2008. –№ 4. –С. 11–16.

166. Терно С. Як обрати підручник? Поради вчителя // Історія в школах України. – 2004. – № 5. – С. 17 – 20.

167. Терно С. Як підвищити вмотивованість вивчення історії [Текст] / С. Терно // Історія в школах України. –2004. –№ 8. –С. 22–26.

168. Тодосійчук В. Формування предметних та ключових компетентностей учнів на уроках історії [Текст] / В. Тодосійчук// Історія України. – 2009. –№ 18. –С. 10–13.

169. Томаченко О. В. Українські шкільні підручники 1990 – 2009 рр. з історії: здобутки і проблеми написання / О. В. Томаченко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – Вип. XXXIV. – С. 134 – 139.

170. Удод О. Дидактика історії: яким має бути універсальний підручник з української історії [Текст] / О. Удод// Історія України. –2005. –№ 45. –С. 1–8.
171. Удод О. Нові підходи до підготовки підручників із всесвітньої історії для основної та старшої школи в Україні. // Історія в школах України. – 2003. – № 6. – С. 3 – 5.
172. Українська історична дидактика [Текст]. К. :Генеза, 2000. –367 с.
173. Федчиняк А. О.Вивчення історії повсякденності в шкільному курсі Нової історії 8–9 класи [Текст] / А. О. Федчиняк. –Х.: Основа, 2009. – 141 с.
174. Фідря О.Стратегічна мета – розвиток особистості: сучасний зміст шкільної історичної освіти та форми його введення до навчального плану [Текст] / О. Фідря// Історія в школах України. –2004. –№ 8. –С. 2–9.
175. Ходос М.Методичні засади красознавчої роботи в загальноосвітній школі [Текст] / М. Ходос// Історія в школі. –2004.–№ 4. –С. 10–12.
176. Хома Н.В. Історія держави та права зарубіжних країн. Навч. посіб. –К.: “Каравелла”, 2003.
177. Хрестоматія по історії древнього мира: Посobie для учащихся / Сост. Е.А. Черкасова. – М.: Просвещение. – 1991. – 288 с.
178. Хрестоматія по історії середніх віків. Посobie для преподавателей средней школы / Под ред. Н.П. Грацианского и С.Д. Сказкина. – М.: Учпедгиз, 1953. – 419 с.
179. Хрестоматія по новейшій історії. В 2-х ч.: Посobie для учителей. Сост. М.Е. Сучков / Под ред. И.И. Яковлева. – М.: Просвещение, 1971 – 1976.
180. Хрестоматія по новій історії. 1640 – 1870: Посobie для учителя / Под ред. В.Г. Сироткина. – М.: Просвещение, 1990. – 288 с.
181. Хрестоматія з історії стародавнього світу / Упор. О.П. Крижанівський та ін. – К.: Радянська школа, 1974. – 160 с.
182. Хрестоматія з новітньої історії / Упор. В.Я. Тарасенко, В.Д. Лисоченко. – К.: Рад. школа, 1972. – 192 с.
183. Хрестоматія з нової історії. Ч. 1 / Упор. Г.О. Цвіканська та С.М. Ходорков. – К.: Рад. школа, 1973. – 159 с.
184. Хрестоматія з нової історії. Ч. 2 (для 9-го кл. сер. школи) / Упор. В.А. Жебоклицький та ін. – К.: Рад. школа, 1972. – 175 с.
185. Худобець О. Схеми і таблиці на уроках історії [Текст] / О.Худобець // Історія України. –2009. –№ 2–3. –С. 1–48.
186. Шалагінова О.І., Шалагінов Б.Б. Історія стародавнього світу: Підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Пед. преса, 2006. – 288 с.: іл., карти.
187. Островський В. Всесвітня історія. Історія України. 6 клас: книжка для вчителя. Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах. К.: Генеза, 2014. 183 с.
188. Педагогічна майстерність : підручник [Текст]. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.
189. Пометун О. І. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.:ТОВ “КОНВІ ПРІНТ”, 2018. 208с.
190. Пометун О. Методика навчання історії в школі [Текст]. Київ : Генеза, 2006. 328 с.
191. Сиротенко Г. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків : Основа, 2003. 80 с.
192. Старєва А. М. Методика навчання історії: особистісно-орієнтований підхід : навчально-методичний посібник. Частина II [Текст]. Миколаїв : Гліон, 2007. 200 с.
193. Трухан О.Ф. Методика роботи з підручником на різних етапах уроку історії в основній школі. Рідна школа. 2011. № 8-9. С.36-40.

194. Терно С. Історичне мислення: як його розвивати? *Історія в школах України*. 2007. № 5. С. 8–12.
195. Терно С. Як підвищити вмотивованість вивчення історії [Текст]. *Історія в школах України*. 2004. № 8. С. 22–26.
196. Яковенко Г.Г. Я Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.
197. Бураков Ю.В. Всесвітня історія: новітні часи: Підруч. для 11-го кл. серед. загальноосв. навч. закл. – Вид. 4-те, виправл. та доповн. – К.: Генеза, 2007.
198. Ладиченко Т. В. Всесвітня історія: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту, академ. рівень / Т. В. Ладиченко. – К.: Грамота, 2011. – 224 с.
199. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: підручн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: профіл. рівень / Т.В. Ладиченко, С.О. Осмолівський. – К.: Генеза, 2010.
200. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: підручн. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / Т.В. Ладиченко. – К.: Грамота, 2011.
201. Полянський П. Б. Всесвітня історія: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту, академ. рівень / П. Б. Полянський. – К.: Генеза, 2010.
202. Полянський П.Б. Всесвітня історія 1914–1939. Підручник для 10 кл. / П. Б. Полянський. – К.: Генеза, 2002.
203. Рожик М.Є. Всесвітня історія: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Рожик М.Є. та ін. – К.: Генеза, 2004.
204. Щупак І. Я. Всесвітня історія: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів. / Щупак І. Я., Морозова Л. В. – Запоріжжя: Прем'єр, 2010.
205. Щупак І. Я. Всесвітня історія/ Новітній період (1939-2011 рр.): підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закладів./ Щупак І. Я. – Запоріжжя: Прем'єр, 2011.

Викладач _____ **Марущенко О. В.**